Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille H. van der Molen
Auteur Dhr. G. Spijker
Telefoon 5113609 E-mail: gspijker@haarlem.nl
STZ/WWGZ Reg.nr. 2009/165400
Te kopiëren: A.
B & W-vergadering van 17 november 2009

Onderwerp
Subsidieaanvragen Overgewicht 2008 en 2009 (GSB lll Gezond in de Stad) van de GGD Kennemerland

DOEL: Besluiten
Overeenkomstig de Algemene Subsidieverordering besluit het college voor 2008 en 2009 aan de GGD Kennemerland subsidie te verlenen voor uitvoering van het plan van aanpak Overgewicht bij kinderen.

B&W

1. Het college besluit om de subsidieaanvragen 2008 van € 14.560,- en 2009 van € 74.610,- van de GGD Kennemerland voor de uitvoering van het plan van aanpak Overgewicht bij kinderen (Gezond in de Stad) toe te kennen
2. Het besluit wordt gedekt uit de begroting 2008 en 2009, productnummer 030101, kostenplaats 1133.4791.9380
3. De GGD Kennemerland ontvangt na besluitvorming informatie over dit besluit.

Collegebesluit

Onderwerp: subsidieaanvragen Overgewicht 2008 en 2009 (GSB lll Gezond in de Stad) van de GGD Kennemerland
Reg. Nummer: STZ/WWGZ/2009/165400

1. Inleiding
In het kader van het Ontwikkelingsplan Haarlem (OPH lll) voert de GGD Kennemerland vanaf 2005 een plan van aanpak Overgewicht bij kinderen uit.
Ook voor 2008 en 2009 zijn subsidieaanvragen ingediend maar deze aanvragen zijn door capaciteitsknelpunten blijven liggen.
De organisatie van de GGD Kennemerland is in 2008 sterk veranderd. Ten gevolge daarvan zijn de voorgenomen interventies van het plan van aanpak voor 2008 voor een beperkt deel uitgevoerd en doorgeschoven naar 2009.

2. Besluitpunten college
1. Het college besluit om de subsidieaanvragen 2008 van € 14.560,- en 2009 van € 74.610,- van de GGD Kennemerland voor de uitvoering van het plan van aanpak Overgewicht bij kinderen (Gezond in de Stad) toe te kennen
2. Het besluit wordt gedekt uit de begroting 2008 en 2009, productnummer 030101, kostenplaats 1133.4791.9380
3. De GGD Kennemerland ontvangt na besluitvorming informatie over dit besluit.

3. Argumenten
Met het incidentele subsidie stellen wij de GGD in 2008 en 2009 in staat het plan van aanpak Overgewicht bij kinderen uit te voeren. Dit is in de lijn met de afspraken die in het kader van GSB lll met het rijk zijn gemaakt.

4. Beoogd resultaat
Het plan van aanpak voorziet in een mix van interventies met als doel het bewustzijn en kennis over gezonde voeding te verbeteren en de mogelijkheden tot bewegen te verbeteren, teneinde te voorkomen dat kinderen te zwaar worden of obesitas ontwikkelen. Wij sturen er op aan om deze inspanningen te behalen.

4. Bijlagen
Aangepaste begroting Interventies Overgewicht Haarlem OPH 2008 en 2009.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris de burgemeester

Begroting Interventies Overgewicht Haarlem OPH 2008 en 2009

Begroting Interventies Overgewicht Haarlem voor OPH	2008	2009
Nr. 1 Extra aandacht voor voeding en bewegen voor JGZ 4-19	0	6000
Nr. 3 Follow-up Beter (Zw)eten	7.000	14.000
Nr. 4 Pilot Alle Leerlingen Actief	0	33.550
Nr. 5 Project De gezonde schoolkantine	7.560	7.560
Nr. 8 Overgewicht 0-4 jarigen		3.000
Nr. 9 Evaluatierapport OPH 2005-2009		10.500
Totaal aanvraag OPH	**14.560**	**74.610**

1. Extra aandacht voor voeding en bewegen voor JGZ 4-19	
Probleemstelling	
Overgewicht bij kinderen is een probleem waarbij ouders een belangrijke rol spelen. Niet alleen hebben ouders een voorbeeldfunctie, maar moeten zij hun kind ondersteunen, faciliteren en begeleiden als er sprake is van overgewicht. De sociaal verpleegkundigen en artsen zijn geschoold in gespreksvaardigheden om ouders en kinderen in een 1-op-1 situatie te motiveren tot een gezonde leefstijl of zonodig deel te nemen aan een passende interventie. De aandacht voor voeding en bewegen moet een blijvend karakter krijgen op het spreekuur van de JGZ- medewerker.	
Interventie	
Alle sociaal verpleegkundigen en artsen van GGD Kennemerland krijgen op een pakkende wijze een reminder aangeboden over gezonde voeding en bewegen, met als doel agendasetting. De reminder is dusdanig inzetbaar dat de sociaal verpleegkundigen en artsen het kunnen gebruiken in de praktijk en het kinderen aanspreekt.	
Doelgroep	JGZ 4-19: sociaal verpleegkundigen en artsen
Doelstelling	Medewerkers : - Worden zich bewust van de omvang van de problematiek van overgewicht en obesitas in de regio Kennemerland - Gebruiken deze kennis in de praktijk om ouders en kinderen te motiveren tot een gezonde leefstijl - Gebruiken de reminder als ‘tool’ om de boodschap over te brengen in de dagelijkse praktijk tijdens spreekuren.
Beoogd effect/resultaat	De verpleegkundigen zetten voeding en bewegen als een vast item op hun spreekuur.
Organisatie/ uitvoering	De organisatie en uitvoer is in handen van GGD Kennemerland
Planning	Tot juni 2009 worden alle sociaal verpleegkundigen en artsen benadert voor de reminder.
Evaluatie	Naderhand wordt aan de sociaal verpleegkundigen en artsen gevraagd op welke manier zij aandacht schenken aan het thema voeding en bewegen.
Financiën	Voorbereiding uit eigen middelen Promotiemateriaal: € 6.000,- (uit OPH)

2. INTERVENTIE BETER (ZW)ETEN	
Probleemstelling	
In Nederland heeft 1 op de 7 kinderen overgewicht. De sterkste toename van overgewicht wordt (landelijk) gezien bij basisschoolkinderen. De verwachting is dat overgewicht toeneemt. Overgewicht ontstaat in de regel door ongezonde voedingsgewoonten en te weinig beweging. Het op kinderleeftijd aanleren van gezonde gewoonten is wenselijk en eenvoudiger dan op latere leeftijd ongezond gedrag afleren. Gezond gedrag gaat samen met een gezonde leefomgeving. Dat betekent dat de voorlichting ondersteund dient te worden door omgevingsfactoren die het gewenste gedrag mogelijk maken (thuis- en schoolomgeving).	
Interventie	
Uitvoering van de interventie Beter (Zw)eten in groep 5 van het basisonderwijs vanuit een multidisciplinaire samenwerking. Kinderen doorlopen een voedings- en bewegingsprogramma uitgevoerd door gastdocenten. Gedurende de interventie en daarna voert de leerkracht en school aanvullende opdrachten uit. Kinderen met overgewicht worden opgeroepen door de JGZ 4-19 en toegeleid naar individuele begeleiding, de cursus Fit, Food & Fun of een sport. De interventie bestaat uit meerdere onderdelen en richt zich op signalering, preventie en aanpak: 1. Voormeting op school: BMI-bepaling en afname vragenlijst over voeding en beweging 2. Gezondheidseducatie over voeding (incl. klassikaal ontbijten) en diverse beweegactiviteiten 3. Organisatie van een ouderbijeenkomst/ koffieochtend/spreekuur op school 4. Stimuleren schoolbeleid over voeding, traktaties en beweging 5. Individuele begeleiding van kinderen met (dreigend) overgewicht door JGZ, ZorgBalans of groepsgerichte begeleiding 6. Nameting op school: BMI- bepaling en afname vragenlijst	
Doelgroepen	Kinderen van groep 5 (8-9 jarigen) van basisscholen in Haarlem Noord en hun ouders. Leerkrachten van groep 5 en directie van basisscholen
Doelstelling	Kinderen: - bevorderen van een gezond eet- en beweegpatroon door bewustwording, kennisvermeerdering en positieve attitude Ouders: - informeren over voeding, beweging, overgewicht en behandeling - geven van opvoedingsondersteuning (structuur bieden, regels stellen) School: - adviseren over mogelijkheden voor een gezonde schoolomgeving en ondersteunen bij invoering

Beoogd effect/resultaat	Kinderen: - hebben meer kennis over gezond eten en het belang van bewegen en sporten - staan positiever tegenover gezonde gedragingen Ouders: - beschikken over voldoende informatie om hun kind te ondersteunen bij het ontwikkelen van een gezond eet- en beweegpatroon. - zijn in staat regels te stellen rondom eten en bewegen. School: - heeft voldoende handvatten voor het voeren van een actief schoolbeleid met aandacht voor voeding en beweging
Organisatie	Het project wordt binnen het basisonderwijs uitgevoerd. De school verleent actief medewerking en faciliteert de uitvoering op **alle** onderdelen.
Uitvoering	JGZ 4-19, ZorgBalans en Sportsupport Haarlem organiseren de interventie en voeren deze uit in samenwerking met de basisscholen in een bepaalde wijk/gemeente (evt. met andere partijen bijv. buurtwerk/sport). JGZ 4-19 voert de projectcoördinatie.
Planning	Uitvoering in 2008 op 5 scholen in Haarlem Noord. Uitvoering in 2009 op 5 scholen in Haarlem Centrum Zuid-West.
Evaluatie	Begin 2009 (Haarlem Noord) en begin 2010 (Haarlem CZW). De JGZ 4-19 voert uit: - Evaluatie op kennis, houding en gedrag bij de leerlingen groep 5 via vragenlijst voor en na. - Evaluatie van de ouderbijeenkomst (proces en ervaringen) - Eindevaluatie en rapportage NB. Evaluatie van doorverwijzingen verloopt via behandelend traject.
Investering	Voor 2008 en 2009 totaal: Uitvoering, coördinatie en evaluatie: JGZ 4-19: 800 uren ZorgBalans: totaal 140 uren (gastlessen, ouderbijeenkomst, schoolbeleid) Sportsupport Haarlem: totaal 60 uren (coördinatie en sportgastlessen)
Financiën	Totaalbedrag voor 5 scholen in 2008: € 16.996,- te financieren vanuit het BOS deelproject Sport en gezondheid. Totaalbedrag voor 5 scholen in 2009: € 18.030,- te financieren vanuit het BOS deelproject Sport en gezondheid.

3. FOLLOW UP BETER (ZW)ETEN

Probleemstelling

In schooljaar 2006-2007 is op 10 geselecteerde Haarlemse basisscholen de interventie Beter (Zw)eten uitgevoerd. Het project had tot doel drie voorlichtingsboodschappen over voeding en beweging te promoten en een impuls te geven tot meer structurele aandacht voor gezonde voeding en beweging in de lessen en in het beleid van de school.
Inmiddels hebben ook op andere scholen in andere gemeenten meegedaan aan de interventie Beter (Zw)eten.
Uit de evaluatie blijkt:
- dat de scholen, leerlingen en de ouders zeer positief zijn over Beter (Zw)eten;
- de kennis van de leerlingen over gezonde voeding en beweging significant is toegenomen;
- dat de leerlingen een positievere houding hebben ontwikkeld t.a.v. het dagelijks ontbijten.

De evaluatie wijst ook uit:
- dat veel scholen gezonde voeding en beweging niet in het curriculum opnemen en het al lastig vinden om ze gedurende het schooljaar op de agenda te houden;
- dat het binnen de school niet direct voor de hand ligt om de gegeven educatie te vertalen naar beleid, waardoor mogelijkheden onbenut blijven.

Om de positieve elementen uit het project meer te laten beklijven en een stevige impuls aan het schoolgezondheidsbeleid te geven is een follow-up noodzakelijk.
Naast de schriftelijke procesevaluatie zijn gesprekken gevoerd met leerkrachten van de deelgenomen scholen die aan de interventie meededen. De gesprekken hadden tot doel meer informatie te verkrijgen over de ideeën, wensen en haalbaarheid van de school over de voortzetting van Beter (Zw)eten en de behoefte aan ondersteuning vanuit de lokale en regionale instellingen. De suggesties van de leerkrachten vormen mede de basis van de follow-up.

Interventie

Organisatie van de follow-up van het project Beter (Zw)eten. De inzet is om te komen tot de invulling van een schoolbrede actieve themaweek over voeding en beweging. Om scholen te ondersteunen en helpen bij de invulling van een themaweek ontwikkelen de regionale instellingen een format waarin alle elementen voor een meersporenaanpak zijn opgenomen. Het format wordt aan de Beter (Zw)eten scholen gepresenteerd in de vorm van een themamiddag met o.a. parallelle workshops waarin scholen a.d.h.v. het format de themaweek voor hun school op maat maken. De scholen kunnen tevens aangeven of zij intresse hebben in de nieuwe lesmethode Lekker Fit van de Hartstichting. Deze methode is schoolbreed inzetbaar en bevat alle elementen van een meersporenaanpak.
Het uitgangspunt is dat de school en de ouders verantwoordelijk zijn voor een gezond schoolbeleid en een gezonde schoolomgeving. Om draagvlak binnen en buiten school te creëren (schoolteam, ouders, buurtnetwerk, sportclubs) is het van belang dat de school een werkgroep opricht die deze themaweek gaat trekken volgens de methodiek Communities In Beweging van het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB). De regionale instellingen (ZorgBalans, Sportsupport, Sportservice Noord-Holland, GGD) hebben een ondersteunende en adviserende functie.

Doelgroep	Alle scholen die hebben of nog gaan deelnemen aan Beter (Zw)eten (aantal ongeveer 40) vertegenwoordigd door directie, vakleerkracht gym, coördinator gezondheid of leerkracht en een vertegenwoordiger van de ouderraad.
Doelstelling	De themamiddag heeft tot doel dat de school met het format: - een voor de school op maat actieve themaweek over gezonde voeding en beweging opzetten en uitvoeren. - voldoende handvatten heeft voor de implementatie van een gezond schoolbeleid.
Beoogd effect/resultaat	School: - richt een werkgroep op waarin ook ouders, buurtnetwerkers en sportclubs vertegenwoordigd zijn die de actieweek gaan trekken volgens de methodiek Communities in beweging. - gebruikt het format voor de invulling van de actieweek en het ontwikkelen / verbeteren van het gezonde schoolbeleid rondom voeding en beweging.
Organisatie	Voor de themamiddag worden de 10 Haarlemse Beter (Zw)eten scholen uitgenodigd, die al hebben meegedaan in de pilot van Beter (Zw)eten en 10 scholen die nog gaan meedoen uit Haarlem. Daarnaast worden ook de basisscholen in Zandvoort, Heemskerk, Velsen en Heemstede/ Bennebroek die aan de interventie hebben deelgenomen of nog gaan deelnemen uitgenodigd. Bij elkaar is dit rond de 40 scholen.
Uitvoering	GGD Kennemerland, Sportservice Noord-Holland, Sportsupport Haarlem en ZorgBalans organiseren de themamiddag in samenwerking met het NISB. De GGD voert de coördinatie.
Planning	De themamiddag is aan het begin van 2009 op een locatie in Haarlem. De scholen plannen zelf de uitvoering van de actieweek in 2009 of 2010.
Evaluatie	Schriftelijk direct na afloop van de themamiddag.
Investering	Uren van alle partijen nog vaststellen: AGZ (ontwikkeling actieweek, voorbereiding themamiddag, coördinatie, uitvoering en evaluatie) Bijdrage themamiddag: epidemioloog. ZorgBalans: voorbereiding en uitvoering Sportsupport Haarlem: voorbereiding en uitvoering Sportservice Noord-Holland: voorbereiding en uitvoering Andere partijen: NISB pm
Financiën	De ontwikkeling van het format van de actieweek en de kosten van de organisatie van de themamiddag: € 4.992,- gefinancierd met provinciegelden (Actieplan voeding en beweging) Aanschaf lesmethode Lekker Fit voor 20 Haarlemse scholen € 14.000,- (uit OPH). Ondersteuning scholen bij de uitvoering van de actieweek € 7.000,- (uit OPH).

4. ALLE LEERLINGEN ACTIEF	
Probleemstelling	
Bewegingsarmoede is een groeiend probleem. Uit de monitor Bewegen en Gezondheid (oktober 2005) van TNO blijkt dat minder dan 30 % van de jeugd aan de norm van 30 minuten bewegen per dag voldoet. De beweegnorm voor jeugd is eigenlijk 60 minuten bewegen per dag. Wanneer deze norm gehanteerd wordt zal het percentage jeugd dat aan deze norm voldoet nog lager uitvallen. De groep inactieve kinderen en kinderen met overgewicht (met name lage SES en allochtone meisjes) worden moeilijk bereikt. Inzicht in de achterliggende redenen voor inactiviteit en de wensen die inactieve leerlingen hebben voor een beweegaanbod ontbreekt. De rol van signaleerder, onderzoeker en expert op het gebied van overgewicht bij kinderen en de mogelijkheid die scholen hebben door het directe contact met de doelgroep wordt door gemeenten nog onvoldoende benut.	
Interventie	
Organisatie van de interventie Alle leerlingen Actief (ALLA), een pilotproject van het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB), dat zich richt op het realiseren van een extra sport- en beweegaanbod voor inactieve kinderen. ALLA bestaat uit de volgende onderdelen: - de groep inactieven wordt door middel van een fittest en een sportdeelnamevragenlijst in kaart gebracht. Daarnaast is onderzocht wat de beweegmotieven van de inactieve kinderen zijn en wordt aan de hand van deze gegevens een sport- en beweegaanbod ontwikkeld. - deelname aan de extra sportactiviteiten wordt door middel van individuele motivatiegesprekken door mentoren en vakleerkrachten Lichamelijke Opvoeding gestimuleerd. Via deze aanpak wordt de doelgroep, de inactieve kinderen, bereikt met goede kans op een attitudeverandering op het gebied van sport- en bewegen. - de school voert in haar lesprogramma structureel lessen in voor alle groepen over voeding en bewegen en vertaalt educatie in het beleid van de school om een gezonde leefstijl te bevorderen (met gebruikmaking van het format Actieweek voeding en beweging, format 2). - aan het eind van de projectperiode wordt de fittest herhaald, zodat aantoonbaar is of en in welke mate het project heeft bijgedragen aan het terugdringen van bewegingsarmoede en/ of overgewicht. Het project richt zich op alle leerlingen in het basisonderwijs of een selectie van nader te bepalen groepen.	
Doelgroep	Kinderen in het basisonderwijs, met name de inactieven.
Doelstelling	Hoofddoel: Tegengaan van bewegingsarmoede en overgewicht bij inactieve leerlingen in het basisonderwijs. Subdoelen: * Ontwikkelen van extra sport- en beweegaanbod dat aansluit op de beweegmotieven van inactieve leerlingen. * Het verbeteren van de samenwerking tussen GGD, sportorganisaties, scholen en welzijnswerk

Beoogd effect/resultaat	- Van de inactieven neemt 60% deel aan extra (laagdrempelige) beweegactiviteiten bovenop de één of twee dagen per week die zij reeds actief zijn. - Van de groep die deelneemt aan de extra activiteiten geeft 75% aan de activiteiten als positief te ervaren (leuk, gezellig, gezond…) en geeft 40% aan van plan te zijn om voor langere tijd de sport- en beweegactiviteiten voort te zetten na deelname aan de laagdrempelige activiteiten. - Leerlingen die bij aanvang van het project 0 dagen actief zijn, dienen bij een tweede meting aan te geven dat zij van plan zijn minimaal één dag per week een activiteit voort te zetten (een uur matig intensief). Leerlingen die bij aanvang van het project 1 of 2 dagen per week 60 minuten actief zijn, dienen bij een tweede meting aan te geven dat zij activiteiten willen voortzetten op minimaal 3 dagen. - De school is bereid na het 1-jarige project zich structureel in te zetten voor de doelgroep inactieve leerlingen. - De school heeft een structureel lespakket voeding en bewegen ingevoerd voor alle groepen.
Organisatie	De school zet één of meer professionals in die de werkzaamheden vervullen van beweegcoach en beweegmanagement voor minimaal 4 uur per week; Bij beweegmanagement ligt het accent op het organiseren en coördineren van een samenwerkingsnetwerk in en om de school en (extra) passend aanbod voor de leerlingen. Kerntaak van de beweegcoach is het voeren van 1 op 1 gesprekken met de inactieve leerlingen, waarbij deze worden gestimuleerd en geadviseerd actief te worden. Daarnaast is het creëren van een veilige beweegomgeving een constant aandachtspunt. Leerlingen worden telkens bevraagd op hun beweegactiviteiten. Scholen ontvangen een bedrag van € 6000,- voor bovengenoemde taken en worden geacht zelf bij te dragen door het inzetten niet lesgebonden uren.
Uitvoering	Maximaal 2 scholen die hebben deelgenomen aan Beter (Zw)eten en aan de slag gaan met de actieweek voeding en beweging. Projectcoördinatie: Sportservice Noord-Holland. Lokale projectleiding/ projectuitvoering: Sportsupport. Basisscholen: projectuitvoering.
Planning	Uitvoering in schooljaar 2008/2009
Evaluatie	Start project: - 0 meting - intakegesprekken leerlingen Tussentijds: - deelnemersregistratie extra sportaanbod - evaluatieformulieren extra sportaanbod - motivatiegesprekken leerlingen - einde schooljaar Na afloop: - 1-meting - eindgesprekken leerlingen

Investering	Projectcoördinatie Sportservice Noord-Holland: 100 uur (€10.050,-) Lokale projectleiding/ projectuitvoering Sportsupport: 200 uur (€8000,-) Training motivational interviewing: € 3.500,- Bijdrage voor scholen: € 12.000,- (€ 6.000,- per school)
Financiën	Totaalbedrag voor 2 scholen € 33.550,- (OPH)

5. Project DE GEZONDE SCHOOLKANTINE	
Probleemstelling	
In Nederland heeft 1 op de 7 kinderen overgewicht. Overgewicht ontstaat in de regel door een combinatie van ongezonde voedingsgewoonten en te weinig dagelijkse beweging. Het bevorderen van een gezonde leefstijl door gezondheidseducatie is mede een taak van het onderwijs. In het voorgezet onderwijs krijgen leerlingen te maken met een kantine of een counter waar ze hun lunch of andere voedingsproducten kunnen kopen. Het assortiment van veel schoolkantines bestaat doorgaans meer ongezonde producten (snacks en frisdrank) dan gezonde producten (gezonde broodjes, fruit). Gezondheidseducatie en gezond gedrag beklijven beter in een omgeving die is ingericht op de gezonde leefstijl.	
Interventie	
Het project De gezonde Schoolkantine van het Voedingscentrum geeft gezonde voeding op school een duidelijke plaats. Er wordt gewerkt vanuit een integrale aanpak: gezond aanbod in de schoolkantine en inhoudelijke ondersteuning in de lessen. Het project bevat schriftelijke materialen en internetactiviteiten.	
Doelgroep	Schoolteam en eventuele cateraar Leerlingen Ouders van de leerlingen
Doelstelling	Een betere afstemming van het aanbod in de kantine met het voedingsonderwijs, aandacht voor hygiëne en een structureel kantinebeleid.
Beoogd effect/resultaat	Een gevarieerd kantineaanbod met nadruk op gezonde producten en leerlingen die een gezonde keus kunnen maken.
Organisatie	De school richt een werkgroep op die de gezonde schoolkantine gaat opstarten. GGD doet de procesbegeleiding.
Uitvoering	De school voert samen met de GGD en ZorgBalans het project uit. Evt met een cateringsbedrijf.
Planning	4 scholen in schooljaar 2008 / 2009
Evaluatie	Na afloop van het project: schriftelijk
Investering	GGD: 52 uur per school (o.a. startbijeenkomst, prioriteitsstelling, voortgangsbesprekingen, projectdag, evaluatie, slotbijeenkomst, coördinatie). ZorgBalans 6 uur per school School: eigen investering
Financiën	Totaal bedrag voor 4 scholen € 15.120,- te spreiden over 2008 € 7.560,- en 2009 € 7.560,- (uit OPH). GGD: € 13.520,- (uit OPH) ZorgBalans: € 1.600,- (uit OPH)

6. CURSUS FIT, FOOD & FUN	
Probleemstelling	
In Nederland heeft 1 op de 7 kinderen overgewicht. Overgewicht ontstaat in de regel door een combinatie van ongezonde voedingsgewoonten en te weinig dagelijkse beweging. Overgewicht is een voorspeller van overgewicht op volwassen leeftijd en vergroot op jonge leeftijd het risico op het ontwikkelen van diabetes type 2. De ziekte diabetes type 2 bij kinderen leidt- naast forse leefstijlaanpassingen- tot een lagere levensverwachting.	
Interventie	
Het uitvoeren van de groepsgerichte cursus Fit, Food & Fun om overgewicht aan te pakken vanuit een intensieve multidisciplinaire aanpak. De deelnemers doorlopen een programma van 10 weken met wekelijks beweeglessen gecombineerd met voedingslessen. Hierbij gaat het om gewichtsstabilisatie en het positief beïnvloeden van gedragsmatige factoren in relatie tot overgewicht. Afvallen is niet het hoofddoel, omdat door de lengtegroei er vaak al een beter evenwicht ontstaat tussen lengte en gewicht. Voor de ouders zijn er 2 bijeenkomsten.	
Doelgroep	Kinderen van 8-12 jaar met overgewicht of klachten aan het bewegingsapparaat en hun ouders / verzorgers.
Doelstelling	Kinderen leren hun motorische vaardigheden en conditie te verbeteren en werken aan verbetering van hun eet- en beweegpatroon. Ouders / verzorgers krijgen informatie over voeding, beweging en opvoedingsvaardigheden en worden zich bewust van hun voorbeeldrol.
Beoogd effect/resultaat	Kinderen: gewichtsstabilisatie, verbeterde conditie en eetpatroon Ouders / verzorgers: beschikken over voldoende informatie en vaardigheden om hun kind te ondersteunen bij het realiseren van een gezond lichaamsgewicht door een gezond eet- en beweegpatroon.

Organisatie	Deelname aan de cursus kan op eigen initiatief, op advies of verwijzing van o.a. GGD, ZorgBalans, huisarts, kinderarts. Selectie vindt plaats aan de hand van een intake. De cursus start bij deelname van 6 kinderen. Nazorg vindt plaats via een terugkombijeenkomst en individuele consultatie.
Uitvoering	ZorgBalans, lokale sportaanbieder en JGZ 4-19 voeren de cursus uit. Zij verzorgen ieder een onderdeel resp. voeding, beweging en opvoedingsondersteuning. Het Servicepaspoort voert de coördinatie. Uitvoering op een school en gymzaal.
Planning	2 cursussen in 2008 en 2 in 2009
Evaluatie	Effectevaluatie op BMI, vetmeting en conditie door sportaanbieder Evaluatie bij de ouders na afloop en bij terugkombijeenkomst
Investering	GGD 4-19: uitvoering per cursus:16 uur ZorgBalans: uitvoering 56 uur per cursus Sportaanbieder: uitvoering 48 uur per cursus
Financiën	Cursisten: eigen bijdrage van € 35,- voor leden van het Servicepaspoort. Niet abonnees betalen € 50,-. GGD: uitvoering uit reguliere budget ZorgBalans: uitvoering uit ZonMW Sportaanbieder: uitvoering via zorgverzekeraars (oefentherapie) Aanvullend via BOS impulsgelden deelproject Sport en Gezondheid: voor 2008 € 5.493,-, voor 2009 € 5177,-

7. CURSUS REAL FIT	
Probleemstelling	
In Nederland heeft 1 op de 7 kinderen overgewicht. Overgewicht ontstaat in de regel door een combinatie van ongezonde voedingsgewoonten en te weinig dagelijkse beweging. Overgewicht op jonge leeftijd vergroot het risico op het ontwikkelen van diabetes type 2 en is een voorspeller van overgewicht op volwassen leeftijd. De ziekte diabetes type 2 bij kinderen leid- naast forse leefstijlaanpassingen- tot een lagere levensverwachting. Overgewicht kan ook leiden tot psychosociale problemen zoals een negatief zelfbeeld of isolement.	
Interventie	
Het organiseren van de cursus Real Fit voor jongeren van 13 tot 18 jaar met overgewicht. De deelnemers krijgen gedurende twaalf weken iedere week 45 minuten beweeglessen (fitness) en 45 minuten gedragstherapie. Daarnaast vindt met de deelnemende jongeren om de twee weken een individueel voedingsconsult plaats door een diëtist. Voor de ouders worden 2 bijeenkomsten georganiseerd.	
Doelgroep	Jongeren van 13 tot 18 jaar met overgewicht
Doelstelling	Overgewicht bij jongeren in de leeftijd van 13 t/m 17 jaar te bestrijden met een programma met voedingseducatie en – individuele begeleiding, beweging en psychologische begeleiding, zodat het risico op chronisch en hardnekkig overgewicht op latere leeftijd afneemt.
Beoogd effect/resultaat	- gewichtsstabilisatie, gewichtsafname of vermindering vetpercentage; - grotere fitheid; - meer lichaamsbeweging in dagelijks leven; - positiever zelfbeeld.
Organisatie	Deelname aan de cursus kan op eigen initiatief, op advies of verwijzing van o.a. GGD, ZorgBalans, huisarts, kinderarts. Selectie vindt plaats aan de hand van een intake. Per cursus 8-15 deelnemers. Cursusduur: 12 weken. Setting: o.a. sportvereniging, fitnesscentrum.
Uitvoering	ZorgBalans, Sportsupport i.s.m. lokale sportaanbieder en Jeugdriagg. Het servicepaspoort voert de coördinatie.
Planning	1 cursus in 2008.
Evaluatie	Procesevaluatie van de cursus Effectevaluatie jongeren: BMI, vetmeting, conditie en vragenlijst diëtist en psycholoog.
Investering	Door de uitvoerende partijen nog nader te bepalen.
Financiën	Cursisten: eigen bijdrage van € 95,- voor leden van het Servicepaspoort. Niet abonnees betalen € 115,-. ZorgBalans: uitvoering uit ZonMW Sportaanbieder: huur locatie en uitvoering via BOS-gelden Jeugdriagg: deels via zorgverzekeraar, deels via BOS-gelden Aanvullend via BOS impulsgelden deelproject Sport en Gezondheid: € 7.430,-

8. Overgewicht 0-4 jarigen	
Probleemstelling	
In Nederland heeft 1 op de 7 kinderen overgewicht. Uit jaarverslag 2007 van JGZ Kennemerland blijkt dat in Haarlem 10,2% van de vier jarigen, 9,1% van de drie jarigen en 8,8% van de twee jarigen overgewicht heeft. Overgewicht ontstaat in de regel door een combinatie van ongezonde voedingsgewoonten en te weinig dagelijkse beweging. Overgewicht op jonge leeftijd vergroot het risico op het ontwikkelen van diabetes type 2 en is een voorspeller van overgewicht op volwassen leeftijd. De ziekte diabetes type 2 bij kinderen leid- naast forse leefstijlaanpassingen- tot een lagere levensverwachting. Overgewicht kan ook leiden tot psychosociale problemen zoals een negatief zelfbeeld of isolement.	
Interventie	Er wordt een voorlichtingsavond georganiseerd voor leidsters en assistenten van peuterspeelzalen. Na het plenaire gedeelte, zijn er 3 workshops die zich richten op: - Achtergrondinformatie overgewicht bij peuters, door een jeugdarts en diëtiste. - Bewegen- interactief voorbeelden van bewegingsspelletjes doen door professional die peutergym geeft (Haarlem Oost) - Opvoeden- praat je wel of niet met ouders over het overgewicht van hun kind? En zo ja, hoe dan? Na deze bijeenkomst volgt er een pilot uitgevoerd op 3 peuterspeelzalen, waarin een maatwerkplan wordt opgesteld en uitgevoerd door de peuterspeelzaalleidsters en assistenten, met als leidraad beweegkriebels ontwikkeld door het NISB.
Doelgroep	Kinderen van 0-4 jaar
Doelstelling	Peuterleidsters en assistenten hebben handvatten gekregen hoe om te gaan met voeding en bewegen in de praktijk.
Beoogd effect/resultaat	Een effectief voeding -en beweegplan voor kinderen van 0-4 jaar op de peuterspeelzalen.

Organisatie	JGZ Kennemerland Professional peutergym of medewerker Sportservice Diëtiste Zorgbalans Deskundige over opvoeden, nog nader te bepalen
Uitvoering	Vanaf het januari 2009 t/m juni 2009
Planning	Voorlichtingsavond begin 2009, pilot t/m juni 2009
Evaluatie	Procesevaluatie
Investering	Voorbereiding - Uren stafarts JGZ Kennemerland - Uren coördinatie peuteropvang Haarlem Voorlichtingsavond - Uren jeugdarts JGZ Kennemerland - Uren (ortho)pedagoog of wijkverpleegkundige JGZ Kennemerland
Financiën	Huren van een ruimte inclusief koffie/ thee en laptop/beamer: € 1.100,- (OPH) Professional peutergym: €200,- (OPH) Jeugdarts JGZ Kennemerland (reguliere budget) Diëtiste Zorgbalans: €300,- (OPH) Secretariële ondersteuning: €300,- (OPH) Kosten pilot: - Uitnodiging ouderavond, Informatiemateriaal voor ouders: €500,- (OPH) - Inhuren deskundige beweegkriebels: €600,- (OPH) Totale kosten: € 3000,- (OPH)

9. Evaluatie OPH 2005-2009	
Inhoud	
De afgelopen vijf jaar (2005-2009) is er vanuit het OntwikkelingsProgramma Haarlem subsidie beschikbaar gesteld om het plan: Signalering, aanpak en preventie van overgewicht bij kinderen van 0-19 jaar in Haarlem uit te voeren. De interventies zijn opgezet door de projectgroep overgewicht Kennemerland bestaande uit: Thuiszorg Ijmond (Nu: Viva zorggroep) Hulpverleningsdienst Kennemerland/ GGD (Nu: GGD Kennemerland) Zorgbalansgroep (Nu: Zorgbalans) Sportservice Noord- Holland. In de afgelopen jaren zijn er voortgangsrapportages aangeleverd. Voor een totaal overzicht van de uitgevoerde interventies en de resultaten zal een eindevaluatie geschreven worden, waarin alle vijf de jaren en de uitgevoerde interventies zullen worden geëvalueerd. Deze evaluatie geeft een beschrijving van uitgevoerde activiteiten, de behaalde resultaten en verbeterpunten en welke strategie kan worden gevolgd om meetbare resultaten te behalen over lange termijn. Het rapport zal zowel bestaan uit een kwantitatieve als kwalitatieve evaluatie.	
Planning	Evaluatierapport wordt eind 2009 aangeleverd
Investering	GGD: aantal uren: GB: 120 Epi 80 uur (120 OPH/ 80 regulier budget) Zorgbalans: 10 uur (OPH) Sportservice NH: 10 uur (OPH)
Financiën	GGD: €15.000,- (€9000,- OPH) Zorgbalans: €750,- (OPH) Sportservice NH: €750,- (OPH) Totaal evaluatierapport: €16.500 (€10.500 OPH)